

Täysistunto

Perjantai 2.10.2020 klo 13.00—13.30

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.12 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsitellään tämmöistä varsin pientä hallituksen esitystä, jolla lähinnä korjataan lain määritelmiä ja suoritetaan vähän tällaista huoltoa rahanpesuun liittyvään lainsäädäntöön. Tietysti, puhemies, hyvin lyhyt on jo mietintökin, jonka talousvaliokunta on tehnyt, ja se lähinnä yhtyy hallituksen näkökulmaan.

On erittäin tärkeää, että harmaaseen talouteen ja veronkiertoon puututaan. Varmasti kaikkia meitä ovat vähän järkyttäneet ja mietityttäneet nämä paratiisisaaripaljastukset ja tieto siitä, kuinka paljon miljardeja rahaa maailmalla liikkuu, voi sanoa, pimeästi, rikollista rahaa, korruptiolla hankittua rahaa ja sellaista rahaa, jossa verovastuuta ei kanneta. On myös hyvin häiritsevää ja kyseenalaista, että meillä on aika isoja kansainvälisiä yrityksiä, jotka eivät maksa veroja oikeastaan minnekään, että meillä on sellainen maailmantalous ja semmoinen järjestelmä. Varmaan kohtuullinen verotus on kuitenkin paikallaan, tietty yhteiskuntavastuun kantaminen, ja siinä varmasti Euroopan unionikin voisi tehdä vähän enemmän.

Kuitenkin, puhemies, totean myös sen, että kun pyritään valvomaan pankkitilejä ja estämään harmaata ja mustaa taloutta, niin siinäkin pitäisi semmoinen tietynlainen maalaisjärki pitää mukana. Valitettavasti tälläkin hetkellä moni rahanpesun ehkäisemiseksi tehty säännös koetaan aika haastavaksi monessa pienessä yrityksessä, vaikkapa jos harjoittaa kiinteistönvälitystä, asianajo-, lakiasiaintomistotoimintaa: mitkä ne omat velvoitteet sitten todella ovat? Myös pankkisääntelyn osalta meillä on se ongelma, että meillä on valitettavasti sama paita päällä jokakokoiselle pankille, isoille kansainvälisille liikepankeille ja sitten pienille aluepankeille, jotka saattavat toimia vaikka osuuskuntapohjaisesti tai, vähän niin kuin säästöpankit toimivat, säätiöpohjaisesti, ja tämä on tietynlainen epäkohta. Harmaaseen talouteen pitäisi puuttua, nimenomaan siihen massiiviseen veronkiertoon, mustaan, rikolliseen talouteen — ei välttämättä semmoista suurta byrokratiaa pieniä toimijoita kohtaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2020 vp

13.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen piti hyvän puheenvuoron harmaasta taloudesta ja itse asiassa siitä, miten voitaisiin maailmanlaajuisesti ja tehokkaasti puuttua veronkiertoon, mutta samaan aikaan edustaja Kurvinen kuitenkin tämän vasemmistohallituksen yhtenä vahvana tukimiehenä on leikkaamassa jälleen kotitalousvähennystä.

Kotitalousvähennys on itse asiassa ollut yksi tehokkaimpia keinoja puuttua harmaaseen talouteen tavallisessa arjessa. Se on tuonut tähän maahan merkittävästi lisää työtä ja työllisyyttä, uusia työpaikkoja, uusia yrityksiä, ja nyt tämä vasemmistohallitus edustaja Kurvinen ja kumppaneiden johdolla on jo toisen kerran leikkaamassa tätä kotitalousvähennystä.

Itse asiassa Ruotsissa ovat vallassa sosiaalidemokraatit, vihreät ja keskusta. Ai niin, ne samat puolueet ovat muuten vallassa Suomessakin, mutta Ruotsissa nämä samat puolueet keventävät työn verotusta, haluavat vahvistaa tavallisten ihmisten ostovoimaa, ja he muuten parantavat kotitalousvähennystä. Suomessa meillä näyttää olevan huonommat demarit, vihreät ja keskustalaisetkin, sillä he kiristävät työn verotusta, leikkaavat ostovoimaa ihmisiltä ja samaan aikaan leikkaavat tätä kotitalousvähennystä.

Nyt haluaisin kysyä edustaja Kurviselta, tämän vasemmistohallituksen vankalta tukimieheltä: minkä takia te olette päätyneet siihen, että kotitalousvähennystä kannattaa näin rajusti olla leikkaamassa, sillä sillä saadut tulokset ovat olleet erinomaisen hyviä niin yrittäjyyden, työllisyyden kuin myös harmaan taloudenkin näkökulmasta?

13.17 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Toiminta harmaan talouden ja veronkierron ja siihen liittyvien ilmiöiden kitkemiseksi on todella tarpeellista ja hyödyllistä, ja siihen toimintaan ovat monet tai, voi sanoa, kaikki viimeaikaiset hallituksemme pyrkineet panostamaan, ja tuloksiakin on saatu.

Harmaassa taloudessa on monenlaisia ilmiöitä veronkierron lisäksi — jota tekevät sekä nämä työntekijöitä hyväksikäyttävät yritykset ja yrittäjät että sitten ne työntekijät, jotka eivät saamistaan tuloista maksa veroja mutta kyllä toisella kädellä ottavat heille kuulumaton sosiaaliturvaa — mutta yhteinen on intressi harmaan talouden torjumiseksi. Siitä kärsivät rehelliset yrittäjät, jotka joutuvat kilpailemaan näiden huijareitten kanssa, siitä kärsivät veronmaksajat, jotka eräällä tavoin joutuvat maksamaan verot niidenkin puolesta, jotka jättävät veronsa maksamatta, koska verojen maksamatta jättäminen ei tietenkään pienennä yhteiskunnan menotarpeita.

Näitä harmaaseen talouteen liittyviä rahanpesuasioita on tullut julki kansainvälisten tietovuotojen kautta, ja on hämmäntävää, miten valtavista summista puhutaan. On hämmäntävää, että hyvämaineisetkin pankit ovat langenneet — näin ulkopuolisesta tuntuu, että liian herkästi — sellaiseen toimintaan, jossa on kyse rahanpesusta. Tietysti nämä isoimmat rahanpesurikokset ovat aika hankalia selvittää, koska niissä se esirikos on tapahtunut esimerkiksi Venäjällä, ja tunnetusti niistä rikoksista on hyvin vaikea saada selvyyttä, ja naapurin viranomaisen yhteistyöhalu näissä tapauksissa on usein aika vähäinen.

Nykyhallitus on ymmärtääkseni panostanut 20 miljoonaa euroa lisää harmaan talouden ja veronkierron torjuntaan, ja se on hyvä asia. Vielä parempi asia olisi se, jos tämä 20 miljoonan euron panostus todellakin tuottaisi sen 300 miljoonaa euroa lisätuloja tämän toiminnan piiristä, mihin ymmärtääkseni nykyiset hallituspuolueet viime vaalikaudella uskoivat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2020 vp

13.20 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Kurviselle, että hän avasi tämän keskustelun. Minusta hänen äänensävynsä ja näkökulmansa olivat hyvin perusteltuja. Juuri tästä kulmasta tätä asiaa pitäisi katsoa. Ymmärrän hyvin, että pankit seuraavat sitä, mistä he saavat rahoitusta, ja saattavat asettaa pienillekin yrityksille hyvin monimutkaisia järjestelmiä seurataksaan pienten rahaliikkeiden virtoja, ja edustaja Kurvinen on oikeassa, että joskus se tuntuu jo ylimitoitetulta byrokratialta erityisesti — erityisesti — suhteessa siihen, mikä tämä ilmiö on noin globaalimitassa.

Maailmassa on arviolta noin 70—80 veroparatiisia, joita sijaitsee myöskin Euroopan unionin alueilla. Britannian eroaminen, brexit, tietysti vapautti meitä aika paljon veroparatiiseista, joista useat ovat itse asiassa brittihallinnon alla olevia alueita. On laskettu, että 10 prosenttia maailman kansantuotteesta noin varojen mittakaavassa on sijoitettu veroparatiiseihin. IMF:n arvioiden mukaan puolet kaikkien pankkien omaisuudesta on sijoitettu näiden veroparatiisien alueille, puolet kaikkien globaalipankkien varallisuudesta on sijoitettu veroparatiiseihin, ja yksin unionin alueella on laskettu — tämä on Euroopan parlamentin laskelmia — että on noin 100 miljardia euroa hyvinvointitappioita ja verotulojen menetyksiä. Tämä on siis globaali mätäpaase, että me sallimme näiden veroparatiisien aidon olemassaolon täällä maailmassa, mikä johtaa siihen, että meillä on merkittäviä hyvinvointitappioita sellaisissa maissa kuten Suomessa siitä syystä, että isot toimijat siirtävät varojensa näihin veroparatiiseihin. Miksi? Siksi, että sillä yritetään nimenomaan verovälttelyä. Tämä on aito ongelma.

Tässä jos missä olemme siinä tilanteessa, arvoisa puhemies, että nyt kansalliset toimet — niin paljon kuin edustaja Zyskiewicz pyytikin tältä meidän hallitukseltamme tähän toimia — eivät yksin riitä. Tässä on aidosti lähestyttävä tätä ilmiötä Euroopan unionin tasolla kokonaisuutena ja viime kädessä tietysti globaalitasolla, mutta ainakin vähintään unionitasolla on lähdettävä määrätietoisesti liikenteeseen siitä, että näistä veroparatiiseista on päästävä eroon.

13.22 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinosella oli ihan hyviäkin havaintoja, mutta valitettavasti hänen puheenvuoronsa pääsävy edusti tätä uutta kielteistä, negatiivista, synkkää kokoomusta. Voi, kun kaipaani sitä aikaa, kun kokoomus oli positiivinen toivon puolue eikä tällainen, mikä se nyt on: ihmisten pelottelua ja vähän tätä synkkää puhetta.

Jottei jäisi aivan väärä käsitys tästä keskustelusta, niin kyllähän tämä punamultahallitus on lisännyt aika huomattavasti esimerkiksi poliisien ja syyttäjien määrää, ja sillä pyritään saamaan tutkituiksi enemmän talousrikoksia ja löytämään sitten esimerkiksi niitä toimijoita, jotka perustavat käytännössä tällaisia valeosakeyhtiöitä ja ketjuttavat. Meillä on tilanteita, että voi olla viisi kuusi henkilöä ja sieltä löytyy sata toimitusjohtajaa ja hallituksen puheenjohtajaa, kun pelataan juuri tällä harmaalla puolella, mitä todella hyvin edustaja Zyskiewicz tuossa kuvasi, ja olen ihan samaa mieltä siitä, että juuri rehellisten yrittäjien ongelma ovat nämä koirarit ja huijarit, joita alalla toimii.

Toki on myönnettävä, kun edustaja Heinonen kysyi suoraan tästä kotitalousvähennyksen pienentämisestä, että sehän on ikävä asia — kannatan kotitalousvähennystä, ja keskustassa kannatamme sitä — mutta haluan kuitenkin sanoa, että leikkaus ei nyt mitenkään hirveän merkittävä ole, vähän niitä suurimpia vähennysmääriä sieltä putoaa alaspäin. Mitä sillä saadaan? Sillä saadaan esimerkiksi parempaa tienpitoa — varsin tärkeä asia suomalaisille ja yrittäjillekin. [Timo Heinosen välihuuto — Ben Zyskowiczin välihuuto] Sillä saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2020 vp

daan arvonlisäveron alarajan nosto juuri pienyrittäjille, jotka tarjoavat vaikka kotipalveluja kotitalouksille, sitä saadaan helpotettua. Sillä saadaan muun muassa korkeakoulutukseen rahaa. Kyllä valtiovarainministeripuolue, pitkäaikainen valtiovarainministeripuolue, kokoomus tietää, että joskus pitää vain sitten sovittelua, löytää sopivan kokoiset verot ja sopivan kokoiset menot. Ei kannattaisi oppositiossa ihan unohtaa 12 vuoden työtä taustalla.

13.24 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Aivan alkuun on todettava, että kokoomus on positiivinen toivon puolue.

Ja kuten edustaja Kurvinen ensimmäisessä puheenvuorossaan hyvin totesi, itse tämä käsiteltävä ehdotus on tekninen. Tällä korjataan nimenomaan niitä lakitekniisiä puutteita, joita aikaisemmasta rahanpesua torjuvasta lainsäädännöstä löytyi. Ja kuten edeltäneissä puheenvuoroissa on hyvin peräänkuulutettu, kaikki mahdolliset toimet harmaan talouden ehkäisemiseksi ovat tarpeellisia, ja tämä on yksi sellainen ja tärkeä sellainen.

13.25 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin otan tähän hieman debatinomaisemmin kantaa. Minä uskon tuohon, mitä edustaja Pelkonen tässä sanoi, että kokoomus on toivon ja positiivisuuden puolue. Me kaikki toivomme sitä kokoomukselta, niin kuin muiltakin puolueilta toivomme.

Mutta edustaja Heinosen puheenvuoro aidosti käänsi huomion pois siitä, mistä edustaja Kurvinen oivallisella tavalla avasi ja mihin myös edustaja Zyskowicz vastasi: lähdettiin pohtimaan näitä globaaleja ilmiöitä ja näiden veroparatiisien mädännäisyyttä siinä, miten se on rapauttamassa meidän hyvinvointiyhteiskuntiemme rahoituspohjan. Jostain merkillisestä syystä edustaja Heinonen käyttää täällä puheenvuoron kotitalousvähennyksestä, joka on pieni, pieni, pieni detalji. Kieltämättä me voimme debatoida siitä, onko sitä tarpeen ja missä määrin voidaan tehdä — mutta silloin kun me puhumme isoista asioista, edustaja Heinonen, toivon ja positiivisuuden puolue tarttuu isoihin asioihin eikä näpertele pikku lillukanvarsilla.

13.26 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien aito sisusta alkaa sieltä pikkuhiljaa paljastua, eli kotitalousvähennys on näköjään sosiaalidemokraateille lillukanvarsi. [Kimmo Kiljunen: Verrattuna veroparatiiseihin!] Se on muuten aika monelle perheelle äärimmäisen tärkeä asia. Se on tähän maahan tuonut työtä ja työllisyyttä, se on auttanut montaa perhettä erilaisissa tilanteissa, ja minkä takia sen nostin tähän — jos edustaja Kiljunen olisi kuunnellut, niin olisi todennäköisesti huomannut — niin sen takia, että viittasin edustaja Kurvisen puheen alkuosaan ja totesin, että olen samaa mieltä siitä, että meidän pitää tehdä toimenpiteitä globaalin veronkierron, harmaan talouden kitkemiseksi, johon myös edustaja Zyskowicz kiinnitti omassa puheenvuorossaan huomiota, mutta nostin esille, että samaan aikaan tämä vasemmistohallitus tekee kuitenkin leikkauksia kotitalousvähennykseen — joka ei siis ole kaikkien tutkimusten mukaan, arvoisa edustaja Kiljunen, mikään lillukanvarsi vaan on myös harmaan talouden näkökulmasta ollut aivan merkittävä toimi. — Se on poistanut pimeätä kauppaa, pimeätä työn maksamista ja niin pois päin, ja se on saanut aikaan varsin paljon myönteisiä tuloksia. Sen takia nostin sen tähän esille, että kun tehdään harmaan talouden kitkemiseksi toimenpiteitä, niin niitä tarvitaan kaikilla eri tasoilla.

Mitä tulee edustaja Kurvisen puheenvuoroon, hän luutteli, että nyt sillä, että lapsiperheiltä ja ikäihmisiltä leikataan kotitalousvähennystä, saadaan rahoitettua melkein kaikki,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2020 vp

mitä ei velkarahalla olla ensi budjetissa rahoittamassa. [Antti Kurvinen: Osana kokonaisuutta!] Ei jäänyt enää mainitsematta kuin se, että jos vielä vähän enempi olisi leikannut, niin varmaan Hornetitkin olisi tällä voitu maksaa. [Antti Kurvinen: Tämä budjetti on kokonaisuus!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Arvoisat edustajat, suuren valiokunnan kokouksen alkamisaika lähestyy. Otetaan tähän kohtaan enää edustaja Kimmo Kiljusen puheenvuoro ja sitten katsotaan, miten käy.

13.28 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Minä olen hyvin lyhyt tässä asiassa. Edustaja Heinonen, aidosti, minä en vähättele kotitalousvähennyksestä käytävää keskustelua enkä myöskään kotitalousvähennyksen merkitystä tähän harmaan talouden kitkemiseen, mutta olisin toivonut, että toivon puolueesta käytetty puheenvuoro — ensimmäinen puheenvuoro, joka sieltä tuli — olisi tarttunut siihen isoon aiheeseen: tuonut esiin ehdotuksia siitä, miten me tartumme vakavasti veroparatiiseihin, kuinka me saatamme tämän järjestelmän kuriin. Sehän oli edustaja Kurvisen puheenvuoron alkusoitto ja se tärkein viesti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 55/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.